

Mohai V. Lajos

Érzelmek recsegő-ropogó hullámvasútja

Kelecsényi László: Bűnangyal.
Putanges – Regény, vagy mi?

„Az év elején került hozzám ez a vaskos gépiratköteg”. Ezzel – egy régi prózahagyomány fölelevenítésével -- indul a *Bűnangyal* című regény. A kéziratköteg elé a szerző az irodalmi könyvkiadásból ismert dokumentumokat illeszt. Aztán következik a történet, amelyet a vaskos gépiratköteg tartalmazott. A könyvet rövid összefoglaló (*divináció*) zárja, amely a szereplők sorsának különféle kifejleteit kínálja föl az olvasónak. Ezúttal egy Ragnar Bjørgen nevű svéd író (?) tollából, aki viszont nem a kézirat címzettje.

A műhöz két alcím tartozik: az első*: Putanges*. Ez *„angyali kurvának”* olvasható, vagyis a főcím továbbragozása. A bűnangyal a regénybeli Csenge. Hisztérikus alkat. Kolos (a könyv férfiszereplője) minden energiájával arra tör, hogy a feslett, nehéz erkölcsű nőből nemes lelkű szépségkirálynőt varázsoljon. Kolos nem akarja uralni Csengét, szenvedélyes önzetlensége azonban ellenállásba ütközik: a nő képtelen arra, hogy elszakítsa magát a múltjától, a könnyebb ellenállást választja és – Kolos minden igyekezete, szerelmi odaadása dacára -- elherdálja az énekesi tehetségét, és a teljes (el)züllés szélére sodródik. Csengén nem fog a jó szó, a két világ- és életfelfogás ütközéséből Kolos vesztesként kerül ki. Kolos számára Csenge a *Bűnangyal:* édes kábítószer, aki a szerelmi szenvedés poklába juttatja.

Szerelmi történetek kirakósa a könyv; különféle fejezetekre és alfejezetekre bomlik, ezek tipográfiailag, a tördeléssel és a betűtípusok változtatásával is elválnak egymástól, keresztezik, kiegészítik egymást. Kolos és Csenge szövegei, belső monológjai társadalom-, környezet- és korrajzok is, a sorsok ide-oda billegnek, kilengenek, sodródnak. A szerelmi kaland mindenekelőtt ez utóbbi: az érzelmek, érzések recsegő-ropogó hullámvasútja. Ennek a gyötrelmes szerelemnek a gyümölcseit a szereplők nem tudják élvezni. Ahogy a saját életüket sem. Csenge nem hajlik a Kolos által nyújtott lehetőségre, a kiemelkedésre, Kolos pedig gyötrődve, szorongva és önmagát marcangolva végül is meghátrál. Kolos szerelme romos és elhagyott építménnyé válik.

A mű szereplőinek érzelmeit egyszerre jellemzi a túlfűtöttség és az ambivalencia. Túlfűtöttség a szerelmi vívódásban. Ambivalencia a saját sorsukhoz, ambivalencia a korhoz, amelyben az életük folyik. Kolos ki akar lépni az élete nyugalmas medréből Csenge oldalán. Életkísérlet ez, azonban igazából semmire se jutott vele. A divinációnak van egy passzusa, amelyben mintha végleg fölülkerekedne a lemondás, a szkepszis: *„A múló idő apránként úgyis fölemészt mindent, ami egy-egy élet reményeként működött, azt is, ami a szépségét adta. Végül ott vagy a nagy semmi szélén, nem marad más, csak az emlékeid, a kézzelfogható dolgok elvesznek, keresed a fogódzókat, de nem találod, nincs más a tátongó üresség*en *kívül."*

A sors keresztülhúzza az ember számításait, kegyetlenül bánik vele. A *Divináció*ban is többféle szólam kap hangot, nekem valahogy leginkább az a motívum az maradt meg, miszerint: *„Csenge szerepelt Kolos búcsúztatásán, akinek a hamvait tartalmazó urnát az észak-pesti Duna-part közelében engedték a folyóba. Kell ott fenn egy ország – énekelte Csenge, könnyes tekintettel vett búcsút attól az embertől, akit sokszor porig alázott, de az mégis kitartott mellette".* (A könyv szerelmi tematikájában kisebb szerephez jutó Odett a Csengénél tartalmasabb élet lehetőségét hordozza, amit az is mutat, hogy nem fecsérelte el a művészi kvalitásait, sőt *„nem ment férjhez, csendben ápolta Kolos emlékét".)* Összegezve: Kolos élete vezeklés volt, a vágyott, az óhajtott, a *megsemmisítő* szerelmért.

Végezetül kitérnék a *Bűnangyal* második alcímre: *Regény, vagy mi?* Vajon mire vonatkozik a kérdés? A vaskos kéziratkötegre? A kerettörténettel kiegészített kompozícióra? Rejthet-e valamiféle iróniát, öniróniát a szerző részéről? Bizalmatlanságot a posztmodern regénytechnikával szemben? (Amit most ő is alkalmat, igaz parodisztikusan.) Mintha úgy festene, hogy célja lehet a kiadói lektorok és a kritikusok kifigurázása, tehát nyelvöltögetés. Még az is lehet, hogy mindegyik kérdés félúton van az igazsághoz.

De ezt döntse el az olvasó.

Én a történetekhez főzött szerzői kommentárokból még arra is gondolok, hogy a szerzőben volt (és van) valami különös éhség az írói munka megbecsülése iránt, nyilván a saját munkájának elismerése iránt is. De ebben nincs semmi meglepő, hiszen aki írásra adta a fejét, kevesebbel miért érné be.

Kelecsényi László: Bűnangyal, K.U.K. Kiadó 2022.